

denna högvigtiga nationalangelägenhet icke må rygga tillbaka för att gripa det stora verket an genom saknad utsigt att erhålla åtminstone någon del af de behöfliga penningtillgångarne, har jag trott att Riksdagen bör ställa till Kongl. Maj:ts disposition en viss summa för ändamålet; och får alltså, på grund af det anförda, vördsamt föreslå:

att Riksdagen för en tid af tre år anvisar en summa af 10,000 R:dr årligen, att af Kongl. Maj:t användas till värdade barns och unga brottingars förbättring och för från fängelserna utkomna samt för försvarslösa, till ändamål att bereda dem tillfälle att sig sjelfva försörja.

Stockholm den 30 Januari 1873.

C. E. Hjelm.

N:o 178.

Af Herr P. Olsson m. fl.: Om vissa ändringar i nu gällande kyrkomötesföreläggning.

Då ett förändradt representationssätt för svenska Riksdagen skulle genomföras, blef det en oafvislig nödvändighet, så vida en gemensam kyrka och kyrklig bekän- nelse skulle bibehållas för vårt svenska samhälle, att åt denna kyrka förvara något inflytande på den kyrkliga lagstiftningen, enär presterskapets rätt, att inom den lagstiftande församlingen, i en bestämd proportion till Riksdagens öfriga medlemmar, föra kyrkans talan, långt ifrån att vara betryggad genom det nya representationssättet, tvärtom måste anses vara uppoffrad.

Detta utgör grundsatsen för lagstiftningen om svenska kyrkomötet. Meningarne om dettas ändamålsenlighet kunna vara delade, allt efter som man anser statskyrkoformen vara befrämjande eller hindrande för kyrkans ändamål. Erkännas måste väl ändå, att kyrkomötesinstitutionen var ett steg, om än så obetydligt, framåt — till kyrkans frigörande från statens ofta ganska tryckande förmynderskap.

Beklagas måste dock att kyrkomötet icke fick något underlag af kontrakts- och stiftsmöten, i hvilka lekmannelementet kunnat tillerkännas något inflytande på de kyrkliga frågornas förberedande behandling. Följden af detta förbiseende har redan visat sig deri, att de kyrkliga frågorna framtråda i ganska djerf form på fria folkmöten, än i kyrkovänlig, än i kyrkofientlig gestalt, och vi vilja hoppas att just detta framträdande skall i en icke alltför aflägsen framtid nödga lagstiftningen att på laglig väg lemna församlingen i sin helhet tillfälle att äfven på samhällets lägre stadier deltaga i diskussionen om kyrkans angelägenheter.

Förbigående denna del af frågan för närvarande kunna vi dock icke tillbakahålla några väsendtliga anmärkningar mot sjelfva kyrkomötesförordningen, anmärkningar som vi tro att lagstiftningen måste skynda att undanrödja, så vida icke hela kyrkomötesinstitutionen skall förlora svenska folkets kärlek och förtroende.

En allmän anmärkning, som utan tvifvel med fog kan göras mot nu gällande kyrkomötesförordning i sin helhet är dess *ofullständighet*. Klagomål i detta afseende låta sig temligen allmänt höras, och vid 1868 års kyrkomöte uttalade mer än en af dess medlemmar, som ingalunda kunna fränkännas omdömesförmåga i frågor af denna beskaffenhet, sitt missmod öfver denna ofullständighet. Kommer derföre, som vi våga hoppas, en omarbetning af samma förordning att ske, så vore önskligt, att deråt måtte egnas den omsorg och gifvas den fullständighet, som svenska församlingen kan hafva rätt att fordra i ett arbete, som är ämnadt att utgöra svenska kyrkans representativa grundlag.

Men utom denna allmänna anmärkning må det tillåtas fästa uppmärksamheten på följande ganska påfallande bristfalligheter.

Hvad som först faller i ögonen är *kyrkomötets fåtalighet*. Att i ett land med närmare 4 millioner till evangeliskt lutherska bekännelsen hörande inbyggare, de presterliga ombuden oberäknade, endast trettio personer skola anses representera kyrkan är synbarligen allt för otillräckligt för att med skäl kunna benämnas en församlingens representation, som har att taga vård om kyrkans angelägenheter. Proportionen emellan de presterliga och lekmannaombuden står icke i ett rättvist förhållande till antalet af församlingens medlemmar, men bör måhända, med ogillande af sjelfva principen, bibehållas under närvarande förhållanden.

Dernäst kommer *valsättet*, hvilket har alltför mycket syskontycke med de fordna ståndsvälen och synes i sig innebära en antydning derom att prester och lekman redan från början skola anse sig icke som gemensamma representanter af en

gemensam kyrka med gemensamma angelägenheter att bevaka, utan såsom särskilda korporationer med olikartade intressen, hvilka redan vid valbordet ställas i främmande, för att icke säga stridigt eller fiendtligt, förhållande till hvarandra.

För de *obefordrade presternas* uteslutande från både valrätt och valbarhet till kyrkomötet kunna vi icke finna något giltigt skäl, då de obefordrade väl nödvändigt måste anses tillhöra kyrkan såsom dess vigde embetsmän. Den omständighet att de icke hafva bostadshemman, tionde eller fast lön kan icke hindra dem ifrån att hafva ett sannt och lefvande intresse för kyrkans angelägenheter.

I vår rörliga tid, då idéer och meningar ila fram med en fordom alldeles okänd hastighet, synes oss ett femårigt tidrum emellan kyrkomötets sammanträdande vara allt för långt tilltaget.

Mot biskoparnes och pastor primarii sjelfskrifvenhet till kyrkomötet hafva vi, ehuru vi icke kunna godkänna principen för något slags sjelfskrifvenhet, icke velat göra någon anmärkning, enär vår kyrkoförfattning är så öfvervägande episkopal och så litet ännu blifvit gjordt för det presbyteriela elementets utbildande inom vår kyrka. De theologiska fakulteternas särskilda rätt att välja presterliga ombud till kyrkomötet hafva vi icke heller velat vidröra, enär vi anse den högre veteenskapliga insigt, som derigenom kan komma kyrkomötet till godo, kunna blifva af synnerligt gagn för frågornas grundliga behandling.

Hvad vi deremot gerna velat i aldra första rummet anmärka är kyrkomötets stora vanmakt och brist på beslutanderätt. Vi hafva dock afhållits från denna anmärkning af den omständighet, att vi anse kyrkomötet böra i kontrakts- och stiftsmöten hafva ett bättre underlag och till följd deraf i sin sammansättning vara ett sannare och verkligare uttryck af församlingens kristliga medvetande än nu är eller kan vara förhållandet, innan åt mötet kan med hopp om framgång påyrkas en verklig beslutanderätt i kyrkans angelägenheter.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, våga vi vördsamligen hemställa, att Riksdagen för sin del ville besluta en förändring af nu gällande kyrkomötesförordning i hufvudsaklig öfverensstämmelse med nedanstående förslag:

- 1:o. att antalet mötesmedlemmar måtte ökas till minst det dubbla, eller 60 presterliga och 60 lekmannaombud för att skäligen kunna kallas en svenska kyrkans representation;
- 2:o. att elektorsvalen blifva gemensamma för både prester och lekman, på det sätt som för elektorsval till lekmannaombud nu stadgadt är, och att vid ombudsvalen alla valmännen gemensamt välja först de presterliga och sedan de lekmannaombud som skola för valkretsen utses, till hvilka sednare äfven prester må väljas;

- 3:o. att hvar och en till tjenstgöring inom kyrkan berättigad och förpligtad prestman må tillerkännas valrätt och valbarhet så väl vid elektorsvalen, som vid ombudsval till kyrkomötet;
- 4:o. att tiden för kyrkomötets sammankallande måtte, med nu gällande undantag, bestämmas till hvart tredje år.

Om remiss anhålles.

Stockholm den 30 Januari 1873.

P. Olsson
från Helsingborg.

<i>G. Jonsson.</i>	<i>Ola Andersson.</i>	<i>Olaus Claesson.</i>	<i>Ol. Östling.</i>
<i>O. B. Olsson.</i>	<i>A. W. Wigardt.</i>	<i>Åke Andersson.</i>	<i>Jöns Andersson.</i>
<i>Nils Nilsson.</i>	<i>L. J. Svensson.</i>	<i>P. Lamberg.</i>	<i>Sven Nilsson</i>
<i>Per Nilsson,</i>	<i>Per Nilsson.</i>	<i>Ivar Månsson.</i>	<i>i Österlöf.</i>
<i>Kulhult.</i>	<i>i Espö.</i>	<i>J. W. Lundqvist.</i>	<i>Lasse Jönsson.</i>
	<i>Anders Persson.</i>	<i>Ola Jönsson.</i>	

N:o 179.

Af Herr Jonas Andersson: Angående rättighet för landstingen att tillsätta folkskoleinspektörer m. m.

Under sistlidne års riksdag väcktes inom denna Kammare ett förslag, som ytterst afsåg att åt landstingen inrymma pligt och rättighet att, vid fråga om tillsättandet af folkskoleinspektörer, dertill upprätta och afgifva förslag. Så anspråklös, billig och i praktiskt afseende grundriktig denna framställning än var, lyckades den